

Světová meziválečná literatura

Jakub Rádl

17. června 2020

Obsah

1	Umělecké směry	2
2	Rusko	4
2.1	Vladimir Majakovskij (1893–1930)	4
2.2	Sergej Jesenin (1895–1925)	5
2.3	Michail Šolochov	5
2.4	Maxim Gorkij (1868–1936)	5
2.5	Michail Bulgakov (1891–1940)	6
2.6	Boris Pasternak (1890–1960)	7
2.7	Ivan Bunin (1870–1953)	7
3	Rakousko	7
3.1	Christian Morgenstern (1871–1914)	7
4	Německo	8
4.1	Erich Maria Remarque (1898–1970)	8
4.2	Heinrich Mann (1871–1950)	8
4.3	Thomas Mann (1875–1955)	8
4.4	Hermann Hesse (1877–1962)	9
4.5	Lion Feuchtwanger (1884–1958)	9
5	Francie	9
5.1	Guillaume Apollinaire (1880–1918)	9
5.2	Jacques Prévert (1900–1977)	10
5.3	Romain Rolland (1866–1944)	10
5.4	Henri Barbusse	10
6	USA	11
6.1	Ezra Pound (1885–1972)	11
6.2	Ernest Hemingway (1899–1961)	11
6.3	Francis Scott Fitzgerald (1896–1940)	12
6.4	John Steinbeck (1902–1968)	12
6.5	William Faulkner	12
7	Pražská německá literatura	13
7.1	Franz Kafka (1883–1924)	13
8	Reference	14

Toto dílo *Světová meziválečná literatura* podléhá licenci Creative Commons [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).
(creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

1 Umělecké směry

- ovlivněno válkami – mnoho mrtvých, přerozdělení světa, změna společnosti, španělská chřipka
- literatura reaguje na rychlost doby
- svět je roztržštěný, změněný, konec jistoty – literatura hledá směry pro vyjádření, pochopení a popis světa
- vznik **avantgardních směrů**
 - avantgardní = experimentální, modernistický, výstřední
 - projevy v obsahu – nová témata, věci mimo realitu, z vědomí člověka
 - projevy ve formě – kompozice, chaotičnost, jazykové experimenty, propojování grafiky

Impresionismus

- není tak čistý jako dříve

Fauvismus

- *le fauve* = šelma
- především malířství – obrazy tvořené velkými barevnými plochami
- barvy a tvary neodpovídají realitě, nemají detaily, útočí na smysly
- Henri Matisse, Paul Gauguin

Expresionismus

- vyjádření vnitřního psychického stavu → citově zabarvená slova
- malířství – hlavně negativní emoce → deformace rysů, schématické kresby
 - Edward Munch (Výkřik, Strach), Egon Schiele, Marc Chagall
- literatura – snaha o vyjádření pocitů člověka ztraceného v době, ztrácí se hranice mezi realitou a vědomím člověka
 - Franz Kafka, Christian Morgenstern

Kubismus

- *cubus* = krychle
- malířství – rozložení reality na pevné geometrické tvary a složení zpět ze střípků, mnoho hran
 - velký odklon od reality, zobrazení více pohledů na jednu věc, někdy 2D
 - Georges Braque, Pablo Picasso
- literatura – mnoho úhlů pohledu do různých postav
 - realita rozkládána na části a obrazy, znovu složena ze střípků, obtížné na pochopení
 - roztržštěná kompozice, rušení hranic prózy a poezie, důležitost grafiky

Futurismus

- zaměřen na budoucnost, „nezjímá nás co bylo, ale co je a bude“
- **Filippo Tommaso Marinetti**
 - Francie
 - **Manifest futurismu**
 - 1909 – publikován v časopisu Figaro
 - provokativní a kontroverzní, vzbudil pozornost a emoce
 - chce válku, opovrhovat vším co bylo, symbol oprostění od minulosti → zneužito fašisty v Itálii
 - básnická sbírka **Osvobozená slova**
 - **Strašně rudé slunce** – graficky nejednotné, slova nejsou ve větách, osvobozená od syntaxe, mnoho interpretací
 - mnoho možných interpretací – válka, soužití mužů a žen, cestování o samotě s podváděním, zmenšování
- Rusko
 - distancuje se od Francie, ale projevuje stejné
 - manifesty **Zdechlá luna**, **Políček veřejnému vkusu**
- **Vladimir Chlebnikov**
- **Vladimir Majakovský**

Kubofuturismus

- míchanice kubismu a futurismu

Dadaismus

- reakce na první světovou válku, je potřeba odlehčit situaci, hrát si
- Tristan Tzara – náhodné slovo „dada“ (= houpací koník) v Encyklopedii
- umění je cokoli a umělcem může být kdokoli – je nutné si hrát, náhoda, chaos (odráží chaos reálného světa)
- tvorba rozstříháním náhodného textu
- ovlivnění světa – u nás Osvobozené divadlo, vznik poetismu

Surrealismus

- existuje svět nad realitou, který si můžeme uvědomit pod vlivem drog, hypnózy, meditace
- odsuzují román
- vychází z psychoanalýzy Sigmunda Freuda
- francouzští básníci André Breton, Louis Aragon
- španělský malíř Salvador Dalí, režisér Luis Buñuel

Civilismus

- oslavuje civilizační výdobytky, které usnadňují člověku život

Vitalismus

- oslavuje radosti života, tvrdí, že bychom si ho měli užívat

Naturalismus

- oslavuje přírodní krásy, přirozený způsob života

Unanimismus

- myšlenka kolektivního ducha skupiny lidí, kteří spolu tráví mnoho času

Pragmatismus

- veškeré jednání, myšlení, poznání by mělo vést k praktickému cíli
- důležité je to, co je prospěšné pro jedince (moderně deformováno do „účel světí prostředky“)
- Karel Čapek – není jedna pravda, není jedna cesta

Marxismus

- levicová orientace, vychází z ekonomické situace a vizí Karla Marxe
- nesmiřitelné třídy společnosti – nespravedlnost rozdělení

Secese

- více názvů (Jugendstil, ...)
- snaha o zkulturnění prostředí, návrat k přírodě, přírodním, rostlinným motivům, od nových technických
- projevuje se nejen v literatuře, (pražské hl. Nádraží)

Akméismus

- protipól moderny, reakce na množství nových směrů
- ruská podoba neoklasicismu (vychází z klasicismu), snaha o jednotu, kázeň, povinnost, rozum, intelekt nad pocity

Imažinismus

- básnický obraz, metafora, návrat k tradicím, hodnotám, víra, lidové písně
- osobní pocity, bohémská témata, volný verš

2 Rusko

2.1 Vladimir Majakovskij (1893–1930)

- sebestředný, používá svoje jméno v básních
- spoluautor manifestu **Políček veřejnému vkusu**
- hlavní autor sovětského Ruska, oficiální básník revoluce
- zvučná, deklamovatelná poezie
- pracuje s jazykem, vymýšlí neologismy, používá ironii a sarkasmus
- spáchal sebevraždu
- poéma **Oblak v kalhotách** – předpovídá revoluci
- poéma **Vladimir Iljič Lenin**
- milostné poémy **Miluji, O tom**
- hra **Mystérie–Buffa**
 - středověká lyrika, biblické téma, antická literatura – šašek nutný pro kritiku a komedii
 - příběh o potopě světa: 7 párů čistých, 7 nečistých → 7 nečistých přežije potopu, proletariát přebere vládu

2.2 Sergej Jesenin (1895–1925)

- futurismus
- pochází z venkova, známý s Majakovským (též spácal sebevraždu), krátké manželství s tanečnicí, další manželství bez předchozího rozvodu, nesouhlasí se systémem
- pomezí mezi tradiční tvorbou a uměleckou modernou, nesouhlasí se systémem
- z počátku spojován s imažinismem → později cynismus, bouření se, nesouhlas se společností
- poéma **Anna Sněginová**
 - občanská válka zasahuje do milostného vztahu dvou mladých lidí
 - několikrát se potkají, Anna pak utíká do Anglie
 - autobiografické prvky
- **Moskevské hospody, Verše skandalistovy**
 - personifikace s přírodními motivy
 - milostná lyrika
 - smutný osud jednotlivce, který je zmítán historickými událostmi
- báseň **Chuligánova zpověď**
 - subjekt vzpomíná, jak dobře mu v dětství bylo na venkově
 - teď už považuje venkov za zaostalý, aby něčeho dosáhl, musí odejít
 - patos → shozen ironií

2.3 Michail Šolochov

- vrcholný klasik sovětské literatury
- románová epopej **Tichý Don**
 - sleduje osudy kozáka Grigorije Melechova bojujícího v první světové válce
 - Melechov přechází od Rudých k Bílým a zpět, nechce být ani na jedné straně
 - popisuje hrůzy války a tragickou lásku mezi Grigorijem a Aksinjou
- **Donské povídky**
- novela **Osud člověka**
 - hlavní hrdina přišel ve válce o rodinu, později nachází smysl života v péči o válečného sirotka+

2.4 Maxim Gorkij (1868–1936)

- vlastním jménem Alexej Maximovič Peškov
- osiřel, těžké dětství, od deseti let pracoval
- píše o životě „bosáků“ - lidí žijících ne vlastní vinou na okraji společnosti
- povídka **Makar Čudra**
- soubor **Črty a povídky**
- verše **Píseň sokolu**
- dramata **Měšťáci, Na dně**
 - zachycují svět v kontrastech, důraz na určitou společenskou skupinu, ne na individuální postavy
- román **Forma Gordějev**
 - hlavním hrdinou je syn obchodníka, který se nechce přizpůsobit kupecké morálce a nakonec končí v blázinci.

- 1905 vyhnán do USA režimem (sympatizoval s levicovými radikály)
- román **Matka**
 - líčí proměnu obyčejné ženy v uvědomělou revolucionářku
 - snaha o typizaci a schematizaci
- román **Podnik Artamonových** - zachycuje vzestup, stagnaci a pád tří generací podnikatelů
- román **Život Klíma Samgina**
 - intelektuál, který sympatizuje s reformou, ale nedokáže se ztotožnit s radikálním hnutím
 - „zbytečný člověk“
- drama (první díl zamýšlené pentalogie) **Jegor Bulčov a ti druzí**
 - těžce nemocný kupec, který se nemůže ztotožnit s hodnotami své sociální vrstvy
- díla byla interpretována zjednodušeně, pozdější tvorba označena za socialistický realismus, zvolen předsedou jednotné spisovatelské organizace
- nemluvil o gulazích
- pravděpodobně zavražděn na pokyn Stalina

2.5 Michail Bulgakov (1891–1940)

- díla vznikala jako „tajná“ literatura, protože bylo jasné, že za Stalina nebudou vydána → vydána desetiletí po smrti
- společně s Pasternakem patří k tzv. „vnitřní emigraci“
- původně vystudoval medicínu, pak se stal spisovatelem
- román **Bílá garda**
 - popisuje tragicko-groteskní osudy obětí boje bílých proti rudým
- drama **Dni Turbinových** – divadelní verze Bílé gardy
 - jako jedna z mála her se hrála v divadle MCHAT za jeho života
- drama **Molière, Puškin, Poslední dny**
 - vrchol Bulgakovovy dramatické tvorby
 - konflikt umělce s mocí
- novela **Psí srdce**
 - vydaná 1987, zločinný experiment spočívající v implantaci psího srdce do člověka → „sovětský člověk“ - zlověstná karikatura člověka
- román **Divadelní román**
 - vyšel 1965, popisuje atmosféru v MCHAT
 - příběh o spisovateli a jeho knize vydané napospas zvůli a náhodě
- román o d'áblu **Mistr a Markétka**
 - pracoval na něm dvanáct let, upravoval ho i v posledních dnech života
 - zveřejněn 1966, silně cenzurovaný
 - prolíná biblický příběh o Pilátovi s řáděním d'ábla Wolanda v Moskvě na přelomu 20. a 30. let
 - inspirace v Goethově Faustovi, u N. V. Gogola

2.6 Boris Pasternak (1890–1960)

- legendární básník i prozaik, překladatel Shakespeara
- rodina významného malíře, matka klavíristka, studoval hudbu
- věnoval se filozofii
- tvorba poezie z počátku kolísá mezi symbolismem a futurismem
- sbírky **Život - má sestra, Druhé zrození**
 - úvahovost, komorní ladění → protíváha k politické tvorbě Majakovského
- poema **Poručík Šmidt**
- novela **Malá Luversová**
 - představuje svět jako záznam nekonečně proměnlivých stavů hlavní postavy
- lyrická autobiografie **Glejt**
- román **Doktor Živago**
 - zachycuje složité postavení ruské inteligence, ztělesnění mužem, který protestuje proti ponižování lidskosti „všeho živého“ → Živago
 - sleduje osudy Živaga od dětství přes 30 let, vývoj jeho charakteru, názorů a vztahů
 - Živago nakonec umírá, jeho láska Lara se umírá v koncentračním táboře
 - mnoho lyrických pasáží

2.7 Ivan Bunin (1870–1953)

- jeho krátké prózy jsou mozaikou systematicky poskládaných detailních „fotografií“
- jak v tvorbě tak v životě uznával pouze věci, které jsou vyjíméčné, jedinečné, neopakovatelné
- hlavním tématem tvorby je zanikání, hrdinové jsou zranitelní, mají sklon k tragickým činům, jsou poraženi, rezignují. Bunin je neomlouvá, je nemilosrdný
- povídka **Antonovská jablka**
 - popisuje mizející „šlechtická hnízda“
- novely **Vesnice, Suchodol** – zachycují obraz ruské vesnice
- novela **Pán ze San Franciska**
 - kritizuje podnikatele, kapitalisty
- 1920 odchází do exilu do Francie
- milostné novely **Případ korneta Jelagina, Mítova láska, Temné aleje**

3 Rakousko

3.1 Christian Morgenstern (1871–1914)

- Rakušan, předchůdce dadaismu, surrealismu, expresionismu
- zakladatel **nonsensové poezie** → hravá poezie, nemá logiku
 - hraje si se zvukem (onomatopoeie)
 - stylizace textu do obrazu → **kaligram**
- sbírka **Šibeniční písně**
 - groteskní slovní hříčky
 - grafické ztvárnění
 - **Noční rybí zpěv**
 - báseň poskládaná z pomlček a vlnek

4 Německo

- po nástupu Hitlera odešlo mnoho spisovatelů do exilu (i do ČSR)
- snaha o vytvoření protiváhy k Hitlerovu režimu

4.1 Erich Maria Remarque (1898–1970)

- román **Na západní frontě klid**
 - „pokus podat zprávu o generaci, která byla zničena válkou, i když unikla jejím granátům“
 - vychází z vlastních zkušeností na vojně
 - **Pavel Bäumer** pod vlivem propagandy dobrovolně se spolužáky narukoval, popisuje šikanující výcvik a průběh války, smrt kamarádů, nakonec sám umírá
- román **Cesta zpátky** – volné pokračování
- odchází do Švýcarska, později do USA
- další romány věnované osudům emigrantů a obětem koncentračních táborů

4.2 Heinrich Mann (1871–1950)

- snaha o zachycení zhoubných rysů měšťácké mentality
- snaha o rozvedení typu poddaného-tyrana
- román **Profesor Neřád**
 - **profesor Raata** je přísný profesor, který vyžaduje absolutní poslušnost a trestá za nejmenší prohřešky
 - zamiluje se do podprůměrné zpěvačky s nevalnou morálkou
 - po odhalení vztahu se s ní ožení a z cesty svádí i další občany města
- román **Poddaný**
 - **Diederich Hessling** – rozporný vztah s otcem – bojí se ho, ale vzhlíží k němu
 - podřizuje se přísnému režimu otce i školy, protože očekává, že tím na oplátku získá část moci
- romány **Mládí krále Jindřicha IV.**, **Zrání krále Jindřicha IV.**
 - tolerantní humanisticky založený panovník, který dokázal ve Francii 16. století ukončit náboženské války a nastolit mír

4.3 Thomas Mann (1875–1955)

- ovlivněn A. Schopenhauerem, F. Nietzschem a R. Wagnerem → pesimismus, spojení umění s chorobou, fascinace smrtí, tendence vnímat skutečnost v protikladech
- román **Buddenbrookovi**
 - líčí vývoj a úpadek jedné rodiny
 - původně prosperující patricijská rodina, během dvou generací ztrácí obchodní a životní sílu, naopak ale kulturně a duchovně roste. Členové se zajímají o filozofii, hudbu a divadlo
 - čím více se postavy upínají k duchovnu, tím více psychicky a fyzicky chřadnou
- v další tvorbě komplikovaná kombinace stylů a vyprávěcích prvků, hluboká psychologie, parodie
- novela **Smrt v Benátkách**
 - **Gustav Aschenbach** – pracovitý a vážený spisovatel, umělec, jež opovrhne průměrností a hledá opojení a vášeň
 - setká se s chlapcem **Tadziem**, vnímá ho jako ztělesnění krásy
 - touží po absolutním splynutí s ním, je pohlcen vášní
 - s chlapcem nikdy ani nepromluví, zemře na cholera, ale šťastný a uvolněný

4.4 Hermann Hesse (1877–1962)

- hrdina – romantický poutník, který z měst prchá do lesů, kde hledá a nachází pocit sounáležitosti se světem a všemi živými tvory
- později ovlivnění východními naukami → smíření se smrtí
- román **Stepní Vlk**
 - **Harry Haller** – nezakotvený spisovatel bojující s rozpolcením své osobnosti na spořádaného občana a nezkrotného vlka
 - během pouti „chutnající po nesmyslu a zmatku“ se setkává se svým druhým já – Hermínou
 - skrze ni poznává lákadla a svody světa
 - nakonec se ocitá v Magickém divadle, díky kterému překoná svou životní krizi
- román-esej **Hra skleněných perel**
 - zachycuje duchovní elitu, která si vytvořila ideální mravně přísné a ušlechtilé společenství, jež ale pomíjí to co se děje v normálním světě

4.5 Lion Feuchtwanger (1884–1958)

- židovský romanopisec a dramatik, překladatel
- za Hitlera emigroval od Francie
- humanisticky a ostře protifašisticky orientovaný spisovatel, znamenitý vypravěč
- román **Žid Süs**
 - popisuje 30. léta 18. století v Německu rozdrobeném na řadu států, které mezi sebou bojují o moc
 - hlavní postavou je schopný, ale bezvýznamný židovský obchodník Josef Openheimer Süs
- **Židovka z Toleda**
 - popisuje soužití Židů, křesťanů a muslimů ve středověkém Španělsku
 - námětem byl milostný příběh kastilského krále Alfonse a židovské dívky Raquel, dcery králova ministra

5 Francie

5.1 Guillaume Apollinaire (1880–1918)

- zemřel na španělskou chřipku po zásahu granátem
- básník a prozaik, tvořil v duchu moderních směrů
- ovlivněn Picasem, Braquem, Bretonem, inspiroval mnoho spisovatelů (i českých)
- neodmítal, živil se vlastní tvorbou a úřednictví
- povídky **Kacíř a spol**
 - **Pražský chodec**
- román **Zahnívající kouzelník**
 - Vítězslav nezval: Podivuhodný kouzelník
- sbírka **Alkoholik** (kubofuturismus)
 - snaha o propojení minulosti, přítomnosti, různých míst ve světě → nemá jednotný motiv
 - básně **Pásmo**
 - vychází z něj útvar pásma
 - lyrický žánr
 - polytématické, časové skoky, prolínání časových linií, bez interpunkce

- proud vědomých myšlenek, řetězení metafor

- sbírka **Kaligramy** (kubofuturismus)
 - vniká ve válečných letech
 - střípky rozhovorů, situací z lidského života, inspirující věty vytržené z kontextu
- hra **Prsy Tirésiovy** (surrealismus)
 - odehrává se v Zanzibaru, hlavní postava Tereza se rozhodne emancipovat
 - dohnáno k absurditě, kdy se Tereza rozhodne stát mužem Tirésiem
 - manžel se rozhodne převzít naopak její roli
 - nakonec se vrací do normálu m

5.2 Jacques Prévert (1900–1977)

- užíval si života → hravost → dadaismus (surrealismus), nemá rád klišé, prázdné fráze
- neměl zájem o uměleckou kariéru, psal pro radost → ztráta mnoha textů
- sbírka **Slova**
 - básně **Snídaně**
 - výčet akcí při snídani
 - paralelismus – „aniž by na mě promluvil, aniž by se na mě podíval“

5.3 Romain Rolland (1866–1944)

- studoval historii → profesor dějin hudby na Sorboně
- v díle se vyskytuje patos, metafory, symboly, charakterově vyhraněné postavy, postavy s „čistým pohledem a čistým srdcem“
- do díla se promítá pacifismus
- divadelní trilogie **Divadlo Revoluce: Vlci, Danton, Čtrnáctý červenec**
- životopisy **Beethoven, Gándhí**
- román-řeka **Jan Kryštof**
 - pojednává o životě hudebního skladatele, zahrnuje životopisné prvky z života Beethovena a dalších skladatelů
 - vyjadřuje se k současným společenským otázkám, socialistické myšlenky
- válečná novela **Petr a Lucie**
- román **Dobry člověk ještě žije**
 - líčí radosti a strasti života moudrého truhláře na přelomu 16. a 17. století

5.4 Henri Barbusse

- prozaik, novinář, politik – komunistická strana
- původně literární kritika (Emile Zola) a romantické básně, později protiválečné naturalistické romány
- založil protiimperialistickou organizaci Clarté (Jasnost), která existuje do dnes
- román **Oheň**
 - román o hrůzách války
 - původně válku obdivoval jako boj za mír → narukoval → zjistil skutečnost
- román **Peklo**
 - naturalistické zobrazení moderního velkoměsta

- román **Jasno**
 - odsuzování války
- eseje **Světlo v propasti**, **Dopisy duševním pracovníkům**
- reportáže **Gruzie**, **Rusko**, **Různé zprávy**
- povídky **Šílenství lásky**

6 USA

- básnické uskupení modernistů z Británie a USA

6.1 Ezra Pound (1885–1972)

- Američan, který žil delší dobu v Evropě → obeznámen s místní tvorbou
- obohacuje americkou literaturu evropskými myšlenkami
- hlavní představitel hnutí
- kontroverzní postava – podporuje vyostřené nacionalistické ideály → fašismus, antisemitismus, účastnil se protiamerického rozhlasového vysílání v Itálii
- označen za velezrádce (trest zmírněn kvůli nesvéprávnosti)
- básně mají být přesné, jasné, nenarušované metaforami i přesto hledá hlubší významy za realitou
- **vorticismus** – vyjadřuje chaos světa, poezie mu má vtisknout nějaký řád
- sbírka **Zpěvy** (Cantos)
 - celoživotní dílo
 - volný verš
 - pohled na historii lidstva od starověku po moderní dějiny USA

6.2 Ernest Hemingway (1899–1961)

- jeden z nejpopulárnějších spisovatelů 20. století
- 1954 – získal Nobelovu cenu za literaturu
- otec lékař, milovník přírody, rybář, lovec, matka přísná, zbožná
- novinář, dobrovolník Červeného kříže v Itálii, válečný korespondent ve Španělsku, po válce se přestěhoval do Paříže, později na Kubu, ztrácí tvůrčí schopnost, deprese, zastřelil se
- psal hodně povídek – jsou v nich patrné jeho záliby a názorový vývoj
- povídky **Můj táta**, **Vojákův návrat**, **Kočka v dešti**, **Čistý, dobře osvětlený podnik**, **Krátké štěstí Felixe Macombera**, **Sněhy na Kilimandžáru**
- román **Sbohem armádo**
 - poručík **Frederick Henry** je zmýlen za zběha a málem popraven, obrací se k válce zády, později žije ve Švýcarsku s Catherin, ta porodí mrtvého chlapce a sama brzy umírá
- román **Mít a nemít**
 - popisuje ztroskotání muže snažícího se si zachovat nezávislost a slušnou existenci
 - „Člověk sám nemá tu nejmizernější a nejzkurvenější šanci“
- román **Komu zvoní hrana**
 - sleduje osudy dobrovolníka Roberta Jordana na republikánské straně občanské války ve Španělsku
 - vztah s partyzánkou Marií

- novela **Stařec a Moře**
 - líčí zápas kubánského rybáře s obrovskou rybou
 - hodiny zápasí s zachycenou rybou, která odtáhla jeho loď na širé moře, pak bojuje se žraloky, nakonec dojezdí do přístavu s kostrou ryby
 - symbolický příběh – rybář = člověk, ryba = příroda, žraloci = zlo
 - typické pro Hemingwaye:
 - hlavní hrdina – muž vystavený mravní i fyzické zkoušce
 - přehledný děj se odehrává mimo Ameriku
 - filosofické a společenské otázky
 - důležitý vnitřní monolog hrdiny

6.3 Francis Scott Fitzgerald (1896–1940)

- román **Velký Gatsby**
 - vyvrací to že bohatství otevírá „bezbřehé“ možnosti
- román **Něžná je noc**
 - zachycuje duševní rozklad mladého psychiatra, který si vzal bohatou pacientku
 - proměna „amerického snu“ v noční můru
- povídky **Povídky jazzového věku**

6.4 John Steinbeck (1902–1968)

- romance **Pláň Tortilla**
 - o životě party dobrosrdečných povalečů
- romance **Na plechárně**
 - navazuje
- novela **O myších a lidech**
 - o zhroucení životního snu svérázné dvojice kovbojů
- román **Na východ od ráje**
 - kombinace kroniky, autobiografie a vymyšleného příběhu
 - obsahuje aluze na Bibli

6.5 William Faulkner

- hlavní představitel „jizžanské literatury“ – inspirován rodinnou historií
- román **Sartoris**
 - popisuje život v městě Jefferson v okrese Yoknapatawpha (inspirace Oxford, Mississippi)
 - postavy přecházejí od dalších děl
 - popisuje nejen problémy Jihu, ale také touhu vymanit se z konvencí a žít přirozený život
- román **Hluk a vřava**
 - metoda proudu vědomí – složité schéma více vyprávěcích rovin
- román **Když jsem umírala**
 - přesun umírající matky k místu pochování svých příbuzných
- román **Svatyně**
 - komerčně nejúspěšnější

7 Pražská německá literatura

autoři německého původu, kteří se narodili v Česku, či sem odešli do exilu

7.1 Franz Kafka (1883–1924)

- židovského původu po matce, psal německy, špatný vztah s otcem, zemřel na tuberkulózu
- vystudoval práva, psaní pro něj byla autoterapie, nechtěl svá díla vydat
- čtyřikrát zasnoubený, ze strachu se ale ani jednou neoženil
- za života publikoval jen několik povídek, zbytek publikoval po smrti Max Brod
- nedokončený román **Amerika**
 - časové skoky – chybějící kapitoly, které zamýšlel dopsat
- opakované motivy provinění a neúměrně vysokého trestu (pod. Erben), postava často sama nerozumí svému provinění
- postavy mají špatný vztah ke společnosti, jsou někým utlačovány, neumí se bránit

7.2 Franz Werfel (1890–1945)

- ovlivněn expresionismem, Kafkou
- román **Čtyřicet dnů**
 - vyjadřuje odpor vůči bezpráví
 - chtěl poukázat na utrpení křesťanů, Tureckou genocidu arménské menšiny → nezáměrná alegorie proti fašismu
- **Ne vrah, ale zavražděný je vinen, Sjezd abiturientů**
 - kriticky popisuje morálku společnosti

7.3 Gustav Meyrink (1868–1932)

- román **Golem**
 - odehrává se v židovském ghetu, přetváří prastarou legendu a rozvíjí oblíbené novoromantické téma dvojnictví

7.4 Max Brod (1884–1968)

- vydával Kafkova díla

8 Británie

8.1 Antoine de Saint-Exupéry (1900–1944)

- letec, čerpal ze zkušeností
- byl sestřelen v druhé světové válce při průzkumném letu, neútočil zpátky, pravděpodobně se nechal sestřelit, protože už neměl dál létat kvůli zdravotnímu stavu
- filosofická pohádka **Malý princ**
 - lehce uchopitelný
 - pilot havaruje v poušti a pokouší se opravit letadlo (z vlastní zkušenosti), potká Malého prince, z malé planety, ze které odešel a hledá odpovědi
 - princ postupně putuje po planetách a potkává různé lidi symbolizující různé vlastnosti
 - popisuje rozpor mezi světem dospělých a světem dětí
 - úryvek str. 97 –

8.2 David Herbert Lawrence (1885–1930)

- román **Milenec lady Chatterleyové**
 - kontroverzní sexuální téma → skandál
 - manžel ochrnul → neschopný pohlavního styku → psychické dopady na něj i na manželku

9 Reference

1. KOMANEC, Jeroným. Poezie ve světě do 2. světové války [online]. Brno, 2020 [cit. 2020-3-5].
2. TEŠNAR, Michal. Poezie ve světě od počátku století do 2. světové války. In: Čestina [OneNote]. Brno, 2020 [cit. 2020-03-08].